

Όνοματεπώνυμο:

Μάθημα:

Υψη:

Επιμέλεια διαγωνίσματος:

Αξιολόγηση :

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β΄ ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν το άχθος γίνεται ευλογία

«...Ευτυχία κι εργασία». Ίσως φέτος είναι η πρώτη χρονιά έπειτα από καιρό, που οι άνθρωποι, πηγαία, δίνουν κι αυτή την ευχή. Κι όχι μόνο γιατί περνάμε δύσκολες μέρες, αλλά και γιατί λίγο λίγο συνειδητοποιούμε το πόσο η κοινωνική διάσταση της εργασίας άλλαξε.

Ιστορικά ξεκίνησε από το περιθώριο της οικονομίας, μετά κατέλαβε το κέντρο της και σήμερα πάλι περιθωριοποιείται. Η εργασία, η οποία εδώ και ενάμιση αιώνα αποτελεί το συστατικό στοιχείο της **ελευθερίας** και της αξιοπρέπειας του ατόμου, άρχισε να απαξιώνεται, να αποπροσωποποιείται. Να γίνεται πάλι, όπως τον 19ο αιώνα, εμπόρευμα. Σε αντίθεση με κάθε έννοια κοινωνικής ευημερίας και προόδου. Μαύρη εργασία: 1,1 εκατ. εργαζόμενοι στην Ελλάδα, σε σύνολο 4,5 εκατομμυρίων, δεν υπάρχουν για την πολιτεία, το 38% των εργοδοτών δεν δηλώνει τους υπαλλήλους του - σε 8 δισ. ευρώ αποτιμάται η εισφοροδιαφυγή. Δουλειές του ποδαριού (το 40% των εργαζομένων στην Ε.Ε. παλινδρομούν μεταξύ ανεργίας, προσωρινής και μερικής απασχόλησης). Δύο και τρεις δουλειές (για πάνω από το 20% των Ελλήνων εργαζομένων) δεν αφήνουν κανένα περιθώριο για προσωπική ζωή. Εξειδικευμένα επαγγέλματα αφαιρούν από τους νέους τη δυνατότητα να μεταπηδήσουν από τη μια συναφή δουλειά στην άλλη. Επιχειρήσεις μετακινούνται σε χώρες με φθηνότερα εργατικά χέρια με δραματικές **συνέπειες** για τους εργαζομένους κ.ο.κ.

Σήμερα δεν λαμβάνεται υπόψη το κοινωνικό κόστος των οικονομικών αποφάσεων, το τίμημα που πληρώνουμε ως κοινωνία σε ασθένειες, αλκοολισμό, αυτοκτονίες, δολοφονίες, κατανάλωση ναρκωτικών, βία μέσα στην οικογένεια. Σε μια εποχή όπου επιδιώκεται όσο τίποτε άλλο η **μείωση** του εργασιακού κόστους (την τελευταία 20ετία έχει μειωθεί κατά 27%), δεν λαμβάνεται υπόψη ότι οι μικρές κοινωνικές «λεπτομέρειες» τελικά έχουν πολύ υψηλό κοινωνικό και οικονομικό κόστος.

Υπάρχει μια μονόπλευρη «διευθέτηση». Λίγα εις βάρος των συμφερόντων της αγοράς, πολλά εις βάρος των εργαζομένων. Το κέρδος είναι ολοένα και πιο ασυμβίβαστο με την υγεία, τον πολιτισμό, την επιβίωση. Κάποτε, όλα τα οικονομικά μεγέθη - παραγωγή,

απασχόληση, μισθοί, δημόσιες δαπάνες, φόροι - διέπονταν από μια κοινή λογική, κινούνταν προς την ίδια κατεύθυνση. Εδώ και καιρό αυτή η ισορροπία διαταράχθηκε. Τα δεδομένα άλλαξαν δραματικά με την παγκόσμια επέκταση της αγοράς και την τεχνολογική επανάσταση, την κρίση στην παιδεία, τη ραγδαία επέκταση των ιδιωτικών αγαθών εις βάρος των δημόσιων, τη διακίνηση όχι μόνο των κεφαλαίων αλλά και της εργασίας (ενοικιαζόμενοι υπάλληλοι, μετανάστες - 200 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε μια χώρα διαφορετική από αυτήν που γεννήθηκαν, σε 30 χρόνια θα φτάσουν το ένα δισεκατομμύριο). Αυτή η βίαιη απορρύθμιση υποβάθμισε την εργασία σε κάτι άλλο από αυτό που είναι - μοχλός ζωής και δημιουργίας.

Καμία παράμετρος, κανένας δείκτης -από το πλήθος όσων έχουν οριστεί για να μετρούν την οικονομική ευημερία μας- δεν ερευνά τα βάθη της ψυχής, την προσωπική ευτυχία. Και όμως, οι ανθρώπινες συνθήκες εργασίας είναι που μας κρατούν υγιείς κι ευτυχείς (έρευνες έδειξαν ότι οι εργαζόμενοι οι οποίοι αδικούνται στη δουλειά τους εμφανίζουν υψηλή αρτηριακή πίεση και στεφανιαία νόσο).

Και όχι μόνο. Η ψυχή που βάζουμε στη δουλειά και η ικανοποίηση που παίρνουμε από αυτήν είναι ακριβώς που ανατροφοδοτούν και απογειώνουν την εργασία, μεταμορφώνοντας το άχθος σε ευλογία. □

Τασούλα Καραϊσκάκη, εφημερίδα «Η Καθημερινή», 03/01/2010

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Να συντάξετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου. (80- 100 λέξεις)

Μονάδες 15

B.1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α. Η εργασία σήμερα απαξιώνεται και αποπροσωποποιείται, όπως κατά το 19^ο αιώνα.
- β. Οι νέοι συχνά δε μπορούν να αλλάξουν επάγγελμα εξαιτίας της εξειδίκευσης.
- γ. Στη σύγχρονη εποχή, επιδιώκεται με κάθε τρόπο η αύξηση του εργασιακού κόστους.
- δ. Η τεχνολογική εξέλιξη είναι ένας από τους παράγοντες που άλλαξαν τα εργασιακά δεδομένα στη σύγχρονη εποχή.
- ε. Οι συνθήκες εργασίας σπάνια έχουν σχέση με την ψυχική και κλινική υγεία των εργαζομένων.

Μονάδες 5

B.2. «Καμία παράμετρος, κανένας δείκτης [...] δεν ερευνά τα βάθη της ψυχής, την προσωπική ευτυχία.»: να εντοπίσετε το είδος της σύνταξης, να αιτιολογήσετε την επιλογή του συντάκτη και να τη μετατρέψετε στο άλλο είδος.

Μονάδες 2

B.3. Να βρείτε δύο σημεία του κειμένου στα οποία να υπάρχει ποιητική λειτουργία της γλώσσας.

Μονάδες 2

B.4. ελευθερίας, συνέπειες, μείωση: Να γράψετε μία συνώνυμη για κάθε μία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 3

B.5. Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της πρώτης παράγραφου του κειμένου («ευτυχία... άλλαξε»);

Μονάδες 3

Γ. Να γράψετε ένα άρθρο (περίπου 300 λέξεις) για την εφημερίδα του σχολείου σας στο οποίο θα αναφερθείτε στην προσφορά της εργασίας στο άτομο και την κοινωνία.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Για ένα παιδί που κοιμάται

Στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας του εικοστού αιώνα, μετά την κατάρρευση των καθεστώτων των ανατολικών χωρών, μεγάλο μέρος του πληθυσμού τους μετακινήθηκε σε ευρωπαϊκές χώρες, με σκοπό την εξεύρεση εργασίας. Από την εποχή αυτή και ως τις μέρες μας ζουν και βιοπαλεύουν στη χώρα μας χιλιάδες οικονομικοί μετανάστες, όπως το παιδί του ποιήματος, που κερδίζει το ψωμί του στα φανάρια της λεωφόρου και κοιμάται στο μηχανοστάσιο του εργοστασίου. Το ποίημα περιλαμβάνεται στη συλλογή Το κυτταρίσι των εργατικών (1995).

Νύχτα. Η κίνηση αραιή στη λεωφόρο.

Μες στο κλειστό, το φωτισμένο εργοστάσιο,

Οι μηχανές, αποσταμένες* μα άγρυπνες,

Επιβλέπουν σαν άκακοι γίγαντες

Τον ύπνο του μικρού. Στριμωγμένος

Κοντά στη σκάρα του ατμού,*

Με του αδερφού του το παλτό σκεπασμένος

Ξεκουράζεται.

Όλη τη μέρα δουλεύει στα φανάρια*

Σκουπίζει τζάμια βιαστικά με το κόκκινο.

Εισπράττει κέρματα ή την εύλογη* αγανάκτηση. Περιμένει το επόμενο φανάρι.

Τίμια κερδίζει έτσι το ψωμί

Και το μερίδιο του νυχτοφύλακα,

Που τον αφήνει να κοιμάται εκεί μέσα.

Τα χιονισμένα βουνά της πατρίδας του,

Τα χέρια της μάνας του που τύλιγαν γύρω του

Γυναίκειο μαντίλι για το κρύο,

Το δάσκαλο που πληρωνότανε με γάλα

Μόλις θυμάται.

Θυμάται κάτι ελληνικά από το στόμα του,

Που τώρα εδώ ακούγονται αλλιώςτικα.

Όχι σαν βότσαλα γυαλιστερά μεγάλης θάλασσας,

Όχι σαν ποδοβολητό του αλόγου

Ενός ανίκητου στρατηλάτη,*

Αλλά να, σαν τα κέρματα στην τσέπη,

Σαν το φτύσιμο στο βλέμμα του πελάτη.

Καμιά φορά πιο εγκάρδια

Σαν τούτο δω το βουητό της σκάρας,

Που όλο ανεβάζει το θερμό ατμό.

**Δ. Χ. Χριστοδούλου, Το κυπαρίσσι
των εργατικών, Καστανιώτης**

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Να περιγράψετε πώς περνάει τη μέρα και τη νύχτα του ο πρωταγωνιστής του ποιήματος.

Μονάδες 15

2) α. Το ποίημα ανήκει στη μοντέρνα ποίηση. Με αυτό ως βάση να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες:

I) Οι στροφές είναι άνισες και οι στίχοι ανισοσύλλαβοι

Σ - Λ

II) Ο στίχος είναι ελεύθερος και πεζολογικός

Σ - Λ

III) Το ποίημα έχει μέτρο και ομοιοκαταληξία

Σ - Λ

Μονάδες 3

β. Να χαρακτηρίσετε τον αφηγητή (ομοδιηγητικός – ετεροδιηγητικός) καθώς και το ρηματικό πρόσωπο που χρησιμοποιείται στην αφήγηση.

Μονάδες 2

3) Στη δεύτερη στροφή ο ποιητής μας δίνει τρεις εικόνες από την πατρίδα του παιδιού. Να τις εντοπίσετε. Οι εικόνες αυτές αποτελούν ευχάριστες ή δυσάρεστες αναμνήσεις για το παιδί;

Μονάδες 3

4) Να εντοπίσετε στο ποίημα μια μεταφορά, μια προσωποποίηση, μια παρομοίωση και μια αντίθεση.

Μονάδες 4

5) Να σχολιάσετε τον τίτλο του ποιήματος. Η πρώτη εντύπωση που σας δημιουργεί επαληθεύεται από το περιεχόμενο του ποιήματος;

Μονάδες 3

6) Όπως φαίνεται από το ποίημα, πολλοί νέοι θεωρούν τη φυγή στο εξωτερικό ως λύση στα προβλήματά τους. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, έχουν αυτή την εντύπωση; Ποιες δυσκολίες νομίζετε πως θα αντιμετωπίσουν στη χώρα υποδοχής;

Μονάδες 20

Να έχετε επιτυχία !